

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben: Negyedévre 3 korona.
 Egész évre 12 -
 Vidéken: Negyedévre 5 -
 Egész évre 20 -

Felelős szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
 László József.

== Egyesszám ára 4 fillér. ==
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Tisztelettel kérjük a Szabadság előfizetői közül azokat, akiknek előfizetésük október elsején lejárt, vagy akik még hátralékban vannak, hogy az előfizetési díjat mielőbb beküldeni sziveskedjenek; mert különben a lap szétküldésében fennakadás áll be.

A kiadó hivatal.

A kiegyezés.

— okt. 3.

A jelentések ugyan még nem adnak hírt a kiegyezési tárgyalások befejezéséről. Mindamellett valószínű, hogy most már csak a kiegyezés alakításának elintézése van hátra s az új országházban megnyíló ülészek kezdete előtt Széll Kálmán a kiegyezési kérdések teljes elintézésével térhet haza.

Hosszas, majdnem kimerítő volt a küzdelem, melyet a miniszterelnöknek és minisztertársainak vívniok

kellett az osztrák érdekek előtérbe nyomulása ellen.

Ausztria részéről még mindig fennáll az a tévedés, mely oly sok időn keresztül érvényesült kizsákmányolási politikájának rendszerén alapszik. Itt a magyar hazafiság és az államférfiai bölcsességgel, oly megcsontosodott nézetekkel találkozott, hogy még a legkisebb szakkérdésekben is erős ellenállásra, szívós következetességre volt szükség a jogos magyar szempontok sikeres megvédhetése érdekében.

Most végre mégis sikerült az ellentéteket annyira eloszlatni, hogy a gazdasági kiegyezés meg lesz köthető.

A két kormány ugyan csak a hónap vége felé terjeszti a képviselőház elé a kiegyezési javaslatokat; de azok tartalma, irányzata bizonyára már a legközelebbi napokban nyilvánosságra jut és akkor a nemzet világos meggyőződést szerezhet arról, hogy a kormány a magyar érdekeket nemesak hogy

fel nem adta, hanem erélyesen meg is védelmezte.

De ezen a megnyugtató jelenlétegen felül még inkább örvendetes az, hogy most már a közállapotok intézője, a kormány megszabadulhat a lidérenyomástól és teljes, zavartalan munkaerővel láthat hozzá a parlamenti munkához.

A kiegyezés fogas kérdéseinek kedvező elintézése kétség nélkül meg fogja nyugtatni az egész nemzetet és a képviselőház, a lehető rövid idő alatt letárgyalván a jövő évi költségvetést, hozzá foghat a törvényalkotásokhoz, melyekre az országnak elsőrendű szüksége van.

A kiegyezés ügye nem szoríthatja többé háttérbe az ország nagy belső ügyeit és így az áldásos parlamenti működés zavartalansága képessé teszi majd a kormányt arra, hogy a reá váró feladatok teljesítésében hazafias buzgósággal haladjon előre.

A nyugdíj.

Írta: Szecső Vilmos.

(Szoba az adóhivatalban. A rács mögött hivatalnokok dolgoznak, nagy könyvek fölé görnyedve. A rács előtt egymás hátán szorongva állnak a felek, adókönyvvel, fizetési ívvel a kezükben, arcuk ki van pirulva a várakozástól és a hőségtől. A szoba levegője a sok papíros dohos szagával és emberi párával elegyes. A főnök néha végigmegy a szobán és megvizsgálja a hivatalnokok munkáját; a főnök nagyon kicsi ember, de nagyon büszke és öntudatos. A falon kongó hangon ketyeg egy kerek, vén óra, a tollak perccignek, a főnök lépte recseg, néha nehéz sóhaj hallatszik, egyéb zaj nincs.)

Egy öreg nyugdíjas a rács előtt: Kérem, kérem, bocsánat, már két órája várok . . . számfejtsek már a nyugdíjamat . . .

Egy hivatalnok a rács mögött (keletlenül): Rögtön, csak a nagyságos tanácsos nyugdíjával végzek.

Az öreg nyugdíjas (ősz szakállába mormogja): Pedig a tanácsos ur csak két perc előtt jött.

(Eltelik öt perc. A főnök végigmegy a szobán, miközben zsebkendőjével nagyméltósággal megdörli a pápaszemét.)

A hivatalnok: Kéthavi? No, adja ide a könyvét.

(Az öreg nyugdíjas átadja a fizetési könyvét.)

A hivatalnok: Kéthavi nyugdíjat vesz föl?

Az öreg nyugdíjas: Igen a március és április havit. Márciusban nem voltam itthon.

A hivatalnok (kiváncsian): Hát hol volt?

Az öreg nyugdíjas: Meránban voltam . . . Sokat köhögtem a télen.

A hivatalnok (fontoskodó arccal): Kérem, ez a nyugta nincs jól kiállítva.

Az öreg nyugdíjas (íjedten): Miért nem?

A hivatalnok! Kérem, ön most kéthavi nyugdíjat vesz föl, a március április havit. És a nyugtán csak az van igazolva hogy ön április elsején életben van, de hiányzik az igazolása, hogy ön március elsején is életben volt.

(A várakozó felek közt esendes derűtség terjedt el.)

A nyugdíjas (mósolyogva): De kérem, ha igazolva van, hogy április elsején elsején életben vagyok, akkor minek

azt igazolni hogy március elsején is életben voltam?

A hivatalnok akit a derűtség bosszant): Kérem itt nem lehet okoskodni, itt a szabályok beszélnek. En, mint magánember, elhiszem önnek, hogy március elsején is élt még, de mint hivatalnok nem hihetem el, mert nincs igazolva. A szabályok pedig előírják, hogy minden egyes hónapban a nyugdíjasnak az előjáróság által igazolnia kell életbenlétét. Sajnálom, de a március havi nyugdíját nem adhatom ki ha csak nem igazolja az előjáróság által, hogy március elsején is élt.

A nyugdíjas (könyörögve): De kérem, legyen tekintettel . . . Öreg lábaimmal most elbotorkáljak az előjárósághoz onnan újra vissza és megint várjak két órát ebben a tolongásban, ebben a hőségben csak azért mert nem igazolva, hogy egy hónappal ezelőtt is éltem?

A főnök (odalép): Mi az?

(A hivatalnok elmondja neki.)

A főnök: Helyesen van. A szabály kérem, az szabály. A szabály be kell tartani. Mi lenne az állam rendjéből, ha a szabályokat nem tartanók be?!

— okt. 1.

— Fejérváry miniszter választói közt.

Temesvárról táviratozza tudósítónk: Fejérváry Géza báró honvédelemügyi miniszter, városunk országgyűlési képviselője az esti gyorsvonattal választói körébe érkezett. Az egész város ünnepi hangulatban van, úgy a belváros, mint a külvárosok lobogódiszt öltöttek. Fejérváry báró tiszteletére ma este Molnár Viktor főispán és neje a vármegyeházán nagy estélyt adnak, holnap délelőtt Telbisz Károly dr. polgármesternél lesz szűkebb körben ebéd, este pedig a városi vígadóban a választók rendeznek lakomát. A miniszter szombaton is itt marad s jelen lesz a hadapródiskola felavatásán s az iskola parkjában felállított királyszober leleplezésén, mely után Schwitzer hadtestparancsnok ebédet ad. Fejérváry Géza báró e hó 4-én a délutáni gyorsvonattal hagyja el Temesvárt.

Az állami lelencház helye.

— okt. 3.

Az állam gyermek menedékhelyet akart építeni Debrecenben. Erre a célra ingyen telket kért s a város a sertésvásártér egy részét ajánlotta fel.

Szell Kálmán mint belügyminiszter ezt az ajánlatot visszautasította.

Tegnap érkezett le a városhoz az erre vonatkozó irás.

Már most aztán a város reméljük minden habozás nélkül a nagyerdő elején fog a gyermek menedékhely céljaira megfelelő telket kijelölni s följárni. Az állami intézetre itt nagy szükség van és mi hisszük, hogy a város legközelebbi közgyűlése egyhangú készséggel hozzájárul ahhoz, hogy a lelencház a nagyerdő alkalmas területén mielőbb felépülhessen.

A nyugdíjas (kinosan mosolyogva): De kérem, hisz ez oly világos! Én most élek, ugy-e, hiszen látják.

A főnök: Kérem az nem elég, hogy látjuk.

A nyugdíjas: De igazolva is van...

A főnök: Ez a fő.

A nyugdíjas: Tehát igazolva van, hogy élek. Az is bizonyos, hogy életkorra nézve nem vagyok háromhetes csesemő, mert hiszen negyven esztendeig szolgáltam az államot és éppen ezen a alapon kapok nyugdíjat. Ez igaz, ugy-e bár?

A főnök: Kérem, csak röviden. Az idő halad és nagyon sok a fél.

A nyugdíjas: Tehát bizonyos, hogy idősebb vagyok, mint egyhónapos. Mi következik mind ebből? Az következik, hogy egy hónap előtt is éltem. (Megtörli homlokát.) Azt hiszem, ez nagyon világos.

A főnök: (nyugtalanul): Kérem itt nem arról van szó, hogy mi világos, itt a szabályokról van szó. A szabályok előírják, punktum. Én a szabályokból egy szikrát sem engedek, mert (nagy méltósággal) én megesküdtem arra, hogy betartom a szabályokat.

A nyugdíjas: Kérem, legyenek arra tekintettel, hogy én is hivatalnok voltam. Én is számféjtettem nyugdíjakat...

A főnök (az óráját nézi): Kérem, tudom, hogy ön is volt hivatalnok... de azóta az idők szelleme megváltozott. Mondtam már, hogy a szabályból nem

A miniszter leirata szó szerint a következő:

Debrecen sz. kir. város közönségének.

A folyó évi aug. hó 7-én tartott bizottsági közgyűlésen 176. sz. a. hozott határozatot, mely szerint a felállítandó állami lelencház helyéül a régi sertés vásártérnek a határozatban közelebről megjelölt része jelöltetik ki, Zádor Lajos és társainak felebbezéseivel együtt felülvizsgálat alá vevén, azt jóváhagyhatónak nem találtam.

Mert kiküldött szakközegem jelentése szerint ezen terület gyermekmenhely elhelyezésére nem alkalmas, minthogy szomszédságát sertéshizláló telepek és gőzmalom képezik; egyrészt nagy forgalmi poros közut, másrészt a vasút között fekszik; a mellett a terület maga is közvetlen szomszédsága egészen kopár, úgy hogy büztől, portól, füsttől és zajtól s a nap hevéttől semmi sem védi s ha gyermekmenhely céljaira fordítanék, a terület egyengetése, elkészítése, fakkal való ellátása nem csak nagy költséget igényelne, de főleg a faültetvények csak hosszabb idő múlva biztosíthatnának oly fejlődést, mely a jelzett bajokat némi csekély mértékben csökkentené.

Ezen okokból a kérdéses terület gyermekmenhely létesítésére alkalmas nem lévén, azt ily célra el nem fogadhatom. A város közönségének újabb megfontolására és elhatározására kell bíznom, hogy a jelzett, annyira emberbaráti és a mellett hazafias célra más alkalmas területet felajánlhatónak vél-e? Ha erre hajlandó nem lenne, az első sorban a város érdekében fekvő gyermekmenhely felállítását ezuttal sajnálatomra, el kellene ejte-

engedünk. Tessék elmenni az előjáróhoz és igazoltni azt, hogy ön március elsején is életben volt.

(Az öreg nagy fejcsóválások közt kicsoszog a szobából.)

II.

(Az előjárónál.)

A nyugdíjas (elmondja a baját): ... Kérem, nagyságos előjáró ur, igazolja a március havi életbenlétemet.

Az előjáró: Nagyon sajnólok, de nem igazolhatom.

A nyugdíjas (nagyon ijedten): Nem? Az előjáró: Nem lehet. Ön március elsején nem volt a városban, ön március elsején Meránban volt. Ön nem volt itt, én tehát nem igazolhatom, hogy élt.

A nyugdíjas (hebegve): De kérem... én most élek... tehát...

Az előjáró (ünnepélyesen): Kérem, én nem vonom kétségbe, hogy ön március elsején élt. De még se igazolhatom e körülményt, mert ön akkor nem volt a városban, nem jelentkezett nállam, tehát én hivatalosan meg sem győződhettem róla, hogy ön akkor élt. Én csak azt igazolhatom, amit látok és ön, mint volt hivatalnok, nem kívánhatja tőlem, hogy olyasmit igazoljak, a miről nincs hivatalos meggyőződésem.

A nyugdíjas (siró hangon): De kérem, elvesztem a márciusi nyugdíjamat. Es nekem gyógyszerert kell fizetnem...

nem. Ujabb határozata fölterjesztését elvárom.

Erről a város közönségét f. évi augusztus hó 21-én 2694. sz. alatt tett felterjesztése csatolmányainak visszaküldése mellett további szabályszerű eljárás végett értesitem.

Budapest, 1902. szept. 30.

A miniszter helyett:

Szell Ignác

államtitkár.

Értekezlet a városi takarékpénztár ügyében.

Saját tudósítónktól.

— okt. 3.

Az a nagyfontosságú terv, melyet Puky Gyula főispán óhajt a város közjavára megvalósítani, legközelebb már az előkészítés útjára terelődik.

Mindjárt a városi közgyűlés után Puky Gyula főispán értekezletre hívja össze a város kiváló férfait és szakembereit, hogy a városi takarékpénztár alapításának eszméjét megvitassák.

Az értekezletre a főispán meghívja a városi tanácsot, a városi törvényhatósági bizottság néhány tagját, továbbá a pénzügyintézetek vezetőit, valamint mindazokat, akik ebben a kérdésben szakvéleményt mondhatnak.

Puky főispán az értekezlet elé fogja terjeszteni a rendelkezésére bocsátott stíriai és hazai alapszabályokat, melyek alapján hazánkban és külföldön számos községi takarékpénztár áldásos működését évek óta teljes sikerrel folytatja.

Az előjáró: Kérem, azért még nem vesztí el. Irjon Merán előjáróságának, a hol ön akkor tartózkodott hogy igazolják hivatalosan az ön márciusi havi életbenlétét.

A nyugdíjas (a homloka gyöngyözik): Ez, kérem, a legjobb esetben eltart egy félévig. Ott vizsgálatot indítanak, tanukat hallgatnának ki, orvosokat, fürdőszolgákat, a vasut igazgatóságát, ahol menetjegyemet megváltottam, leveleznének és a többi... És hátha nem is volna sikere? Hátha szélhámosságot gyanítanak a dologban?... Hiszen tetszik tudni, a mai világban... Megütődnének azon, hogy egy hetven éves ember igazolni akarja azt, hogy egy hónap előtt is élt. És leveleznének a hatóságokkal, valójánüleg a külügyminiszter útján... És tán a rendőrséghez is fordulnának. Oh uram, ez rettenetes!

Az előjáró (türelmetlenül): Sajnálom, nem tehetek róla. Ajánlom magamat.

(A nyugdíjas elhagyja a szobát, lemegy a lépcsőn. A vér tehetetlen dühében agyába tódul. Hirtelen régen elfeledett dolgok jutnak az eszébe. Lelkén végigviharzik negyvenéves szolgálatának emléke, az a sok rettenő szenvedés, melyet a betű száraz, hideg, korlátolt és gyilkos szellemétől el kellett viselnie. E papírosszaga, rideg, buta és végtelenül nagyképi, lelketlen kísértet, a hivatalos szobák maradó, penészes szelleme megölte az ifjúságát, kedvét, rugalmas elméjét, ambícióját és minden édes álmát. Az öreg nyugdíjas szívét mondhatatlan keserűség szoritotta össze, elszedült és holtan esett neki a lépcső karfájának.)

Az ankét, mint értesülünk, még ebben a hónapban összeül és alapos megvitatás után szűkebb bizottságot választ, melynek feladata lesz a városi takarékpénztár tervét kidolgozni s a város közgyűlése elé terjeszteni.

Az értekezletre a meghívókat Puky Gyula főispán még a közgyűlés előtt szétküldi.

Kulhanek viselt dolgai.

(Csaló ál-pénzhamisítók.)

— okt. 3.

Majdnem megfoghatatlan dolognak tűnt fel az, hogy Kulhanek Józsefnél, aki széltében-hosszában ajánlgatta jó olesón a hamis pénzt azoknak, a kik közül sokan nem is késtek feljelenteni, mikor elfogták: sohasem találtak csak kifogástalan bankjegyeket.

Igy volt ez most két éve is, mikor a debreceni kir. törvényszék fogházába került s így volt ez most legutóbb is, mikor a Nánássy féle helybeli vaskezeskedésben letartóztatták a csendőrök.

Jó pénz volt nála ezer koronákra menő, de hamis pénz egy fillér sem volt nála.

Most azután kiderült, hogy Kulhaneket hiába nevezik a hamis pénzgyártók fejedelmének se maga nem gyártott soha egy fillér hamis pénzt, se pénzhamisító bandával nem áll összeköttetésben.

Ellenben feje egy csaló bandának, mely agyafurt módon harácsolja össze — pénzhamisítás örve alatt — a megtévedt kincsre szomjas emberek vagyonát.

Ez a banda nem gyárt hamis pénzt. Csak mondja, hogy tudnak hamis bankókat készíteni. Teljesen hasznavehetetlen, e célra készített gépeket árulnak, a mely azóban csak forog-forog, de nem nyom se jó, se rossz pénzt.

Mikor a banda valamelyik városban megkezdte működését, első dolga a felhajtónak, mint a hogy maguk közt nevezni szokták — hogy kapzsi kártyás, börtén játszó, de meg elég vagyonnal bíró embereket keressen.

Ezeket azután ügyesen megkörnyékezve reparálni kezdik a gazemberségre. A felhajtó (tolvaj nyelven: hajesár) a kiszemelt áldozatnak előadja, hogy van egy nagyságos ur, a ki az állami bankó-gyárban volt művezető. De megunt a hivatalát s most segíteni akar a szegény embereken. Gépeket árul, kinek milyen kell. Vannak gépek melyek 20 koronást, a melyek 50 koronást, 100-ast, 1000-rest gyártanak.

Az áldozat persze szeretne ezzel a gyöngy-emberrel megismerkedni. Hát felhajtja az áldozatot a hajesár a nagyságos ur vágóhidjára.

A nagyságos ur Kulhanek József, vagy ehhez hasonló uri öltözetű gazember, aki a szálloda legszebb szobájában lakik. Az asztala tele van bankóval, arannyal, ügyesen szét szórva, a szekrényében pedig van egy gép. Az áldozatnak a sok bankó láttára el megy még az a kis józan esze is, ami volt, hát még mikor elveszik a gépet, a melybe beletesznek egy darab tiszta papírt s a másik oldalon egy csavarintásra kiugrik egy 1000 koronás vagy más pénz.

Hát ez a pénz olyan jó, hogy azon senki sem találhat hibát. A kiszemelt áldozatot az új pénzzel együtt el is viszi a legközelebbi boltba, ott nagy büszkén

szivart vesz s felváltatja a bankót, a mely kifogástalan jó pénzt. De nem is a banda gépe nyomta, hanem az állami nyomda.

Az áldozatnak azután felajánlják a gépet. Megpróbálja, hogy ért-e hozzá. Bedugja a megfelelő részen a papírt, egyet csavarint rajta és kijön az új bankó.

Ekkor azután megkötik az egyezséget. 3—4—5 ezer forint a gép ára. Mikor megegyeznek a gépet beleteszik egy táskába, lezárják s a kulcsot oda adják az áldozatnak. Ekkor kopogtatnak az ajtón. A banda egy tagja jön, mint pincér s megkérdi van-e valamire szükség.

Persze nagy a rémület a kopogtatásra, a táskát bedugják a szekrénybe. Mikor a pincér szerepet játszó gazember el megy kiveszik a táskát s odaadják az áldozatnak.

Csak hogy ez már nem az a táská, amelyikben a gép volt. Teljesen hasonló ahhoz, de egy darab kő vagy csak öntvény van benne s azzal a kulccsal, ami az áldozatnál van ki sem lehet nyitni.

Az áldozat alig várja, hogy kint legyen az utcán. A hajesár elkiséri. Mikor azután kint vannak, valami félreeső helyén a városnak esendőr, rendőr stb. lép elibük. A hajesár elkapja a táskát az áldozat kezéből s oda sugja:

— Ne féljen nem lesz semmi baj a mindent magamra vállalom.

Vagy elfut s a csendőr utánna szalad, vagy pedig az ál-csendőrrel enged, hogy az áldozat menekülhessen.

A szegény megkoppasztott ember pedig örül, hogy ilyen könnyű szerrel megszabadult a veszedelemből. Ha pedig eszébe jut a pénzt keresni, se hajesárt, se nagyságos urat se rendőrt nem talál már, azok előre elkészített uton-módon már a hatodik határban járnak.

Kulhanek József — aki most a debreceni törvényszék fogházában ül, szintén ennek a bandának a tagja. Ez magyarázza meg azt, hogy nála se találtak egy darab hamis bankót se soha, de gépet se, mert hiszen, ha valami ügyetlen embert el is fogott az igazi csendőr, abban csak téglá, vagy cink-öntvény volt. Mert ez a banda, melynek a multkoriban elfogott Siket Lajos is tagja, valószínűleg, sohasem csinált hamis pénzt, csak — esait furfangos módon.

Ágról-ágra.

A jövő-

(Majd ha — Debrecenben hajózható csatorna lesz.)

Egyik: Hallotta?

Másik: Igen. Mit?

E: Hogy Debrecen mellett hajózható csatornát fognak építeni.

M: Ne mondja?!

E: De bizony! A kikötő a Csapó-utca végén lesz. Ott ahol elfordult a gázlámpás. Pompás lesz! Fényes csatorna! Aztán összekötik ős Debrecen Doroggal, Haláppal, onnan lekanyarodik a csatorna Búd-Szent-Mihályra, onnan Makóra, Jeruzsálembé, vissza Moszkvának jön, azután Greenwichbe jut egy földalatti vízi uton. Szép lesz! Mi?

M: Ehe!!

E: Fognak jámi földalatti és földfeletti

vitorlások és gőzösök. Egy szép napon Hauer előtt megjelenik a világ két legnagyobb hajója, az Oceanic meg a Celtic. Eljön Vilmos császár, Komjáthy, Hamlet apjának szelleme. Óriási forgalom, világkikötő.

M: Jé!

E: Az egyfogatu talyigák helyett lesznek csónakok, az omnibuszok helyett propellerek, a kisvonat helyett . . . (megdühödik) a kisvonat helyett lesznek vitorlás vonatok, a nagytemplom kötelességének fogja tartani, hogy összedüljön. (Még jobban megdühödik.) Lessz csatorna, annyi csatorna, hogy föld nem is marad, nem is kell! Azt a zöldangyalát! Ezután a szekéru subiks!! Érti?!

M: (zavarodottan) biksz . . . viksz . . .

E: Gőzhajón megyek a lomnici csucsra, a turkesztáni fensikra, vízi telefonnal leszünk összekötve az északi sarkkal, Nánás alatt jön a tenger alatti kábel . . .

M: (hülyén dadog) Ábel . . . Babel . . . Kábel . . . (Elindul a csapó-utcai kikötőt keresni.)

E: (végkép megőrül és uszó tempókat csinál.)

—il.

H I R E K.

N a p l ó.

Iparmuseum, nyitva minden vasárnap és ünnepnapon d. e. 9—12-ig.

„ 2. A jog- és pénzügyi-bizottság ülése d. u. 3 órakor.

„ 3. Póttartalékosok bevonulása a 39. gyűlésre.

Okt. 5. A siketnémákat gyámolító egyesület gyűlése a vármegeyházán.

Okt. 13—21. Őszi nagyvásár.

Október.

október 3.

Azok, kik az italozást szeretik, sok dicséretet mondanak októberéről, mert ebben a hónapban szürik a cankót, a vinkót és a különböző homoki csavirgákat, melyek nemesak a gondokat osztatják el a tél hónapjában homlokunkról, hanem fel is fujják az embert úgy, hogy három-négy liter bevéve után balloncaptív-nak hiszszük magunkat illuminált fejjel.

En azonban nem ebből a nézőpontból dicsérem az október hónapot, hanem azért, mert törzsfizetésnek nevezett sáláriumom mellé lakáspénzt is kapok. Egy jó barátom szerint ilyen hónapnak minden hónapban legalább háromnak kellene lenni, így azután mégis csak könnyebben megélhetne az is, kinek nagy bácsija egy önfeladt pillanatban nem vándorolt ki Amerikába.

A régi csizió szerint, aki októberben született, az okvetlen nyer az osztálysorsjátékon, feltéve, hogy nem vett sorsjegyet, mert így pénze megmarad. Hasonlóképpen azt is a csizióból bön-geszttem ki, hogy az ebben a hónapban született gyermekek közül csak igen kevés éri el a száz esztendő, vagyis az e jegy alatt született embercsemeték, ha anyósok lesznek, átlag egy félszázadig fogják abrichtolni vejeiket és az apósok ugyancsak ennyi ideig látják el hasznos tanácsokkal menyjeiket.

Egy régi, talán löcei kalandárium-ban Pászka Dániel azt ajánlja, hogy aki nagy családot akar alapítani, az egyék meg naponkint három kiló szőlőt és leg-feljebb sonkát vacsorázzék. Az ebéd legyen dus, ehét májgombóc levest, főtt húst, mellő párolt karalábót, krumplit, sod-

rott tésztát és hagymamártást, libasültet, cukros borban főtt fűszeres almával, zsemle puddingot bormártással s több ilyenféle csemegét.

E hó folyamán a nap 1 óra 40 perccel fog s ha hozzá teszem még azt is, hogy e hó kezdetén szép, de hűvös idő, 17—20-ig esős és 23-tól végig hideg és szeles idő lesz, akkor mindent elmondtam.

Most pedig, hogy októberben megkezdődnek a thea-estélyek, ide írok végül egy teasüteményt:

Végy egy kiló lisztet, ugyanannyi porcukrot, 6 tojás sárgáját. Keverd egy óráig s azután egy megkent tepsibe 2 ujjnyira kend el, szórd be apró mandulával és cukorabakkal, lassu tűznél süsd meg, azután, ha tetszik, megeheted.

* **Személyi hírek.** Kiss Áron, az ev. ref. egyház ősz püspöke tegnap hazaérkezett Budapestről, hol fiánál volt látogatóban. — Steinacker Sándor pénzügyi számtanácsos egy hónapi szabadságáról hazaérkezett s ma átveszi hivatalának vezetését.

* **A trónörökös fia.** A bécsi Belvedere-palota kápolnájában tegnap keresztelték meg Ferenc Ferdinánd trónörökös újszülött fiát. A keresztelést a trónörökös udvari papja, Lányi jezsuita páter végezte. Keresztapa Károly István királyi herceg volt. Az újszülött a kereszttségben a Miksa Károly nevet kapta. — Mint látható, a trónörökös fia már nem kapott annyi nevet a kereszttségben, mint a királyi hercegek rendszeren szoktak. A keresztelési szertartáson a család részéről még csupán Ferenc Ferdinánd öcsese, Ferdinánd Károly királyi herceg volt jelen. Ellenben igen sok magasrangú katonatiszt jelent meg a kápolnában.

* **Gróf Tisza István beiktatása.** Hajdu Zsigmond ref. püspöki titkár, Kiss Áron püspök képviseletében Máramaros-Szigetre utazott. A titkár Tisza István főgondnok beiktatására megy, hol a debreceni ref. egyházat is képviseli.

* **Esküvő.** Horváth Kálmán m. kir. távirótitkár tegnap vezette oltárhoz a róm. kath. templomban Linzbauer Karolin kisasszonyt, Linzbauer máv. nyug. főkalauz leányát

* **Apponyi Albert gróf Kolozsvárt.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Schilling Lajos, a kolozsvári egyetem rektora vezetésével öttagú küldöttség tisztelgett Apponyinál, meghíva a Ház elnökét az újonnan épült kolozsvári egyetemépület október tizenharmadikán tartandó felavatására. Schilling meghívó beszédére Apponyi kijelentette, hogy örömmel részt vesz az egyetem fölavatásán, minthogy előző nap a Mátyás szobor leleplezésén is jelen lesz. Apponyi ezután a küldöttségnek megmutatta az új országház berendezését.

* **Ipartestületi hírek.** Az ipartestületi békéltető bizottság ma délután ülést tart. Az ipartestület tagjai nagy számban jelentkeznek a nagyvárad kongresszuson való részvételre. Résztvevők, akik vasuti kedvezményt és ingyen szállást élveznek, még jelentkezhetnek az ipartestület hivatalos helyiségében.

* **Művészambició.** Pavelko Jolán urhölgy, a zenede jeles tanárnője, kiszakítja magát halás tanítványai köréből és művészi kiképzetése végett Berlinbe megy, hol Scharvenka, Moszkovszky s a VII. fülharmikus hangverseny vendége, Godovszky tanítványa lesz. Mi, kik

a mult idények hangversenyeinek műsorából már ismerjük a fiatal művésznő tehetségét, meleg rokonszenvvel kísérjük szép vállalkozását és jósló szemekkel előre látjuk diesteljes visszatérését, midőn a magyar géniusznak méltó képviselőjét fogjuk benne üdvözölhetni.

* **A debreceni bábaképzőben** az ideai tanfolyam e hó 6-án, hétfőn kezdődik s 6 hónapon keresztül tart.

* **Jótékony alapítvány.** Holländer Adolf helybeli nagykereskedő ur megboldogult nevének emlékére 500 koronás alapítványt fizetett he a vezetésem alatt álló izraelita nőegyesület pénztárába. Ez összeget pénztárunkban külön kezeljük Holländer Adolfné szül. Braun Berta alapítvány néven. Midőn ezt a nemes cselekedetet nyilvánosságra hozom, hálás szívvel mondok köszönetet szegényeink nevében a nagylelkű alapítónak, ki neje emlékeztetőt jóságos tettével évről-évre megújítja, örökké felejthetlenné teszi. Debrecen, 1902. október 1-én. Dr. Balkányi Miklósné, az izraelita nőegyesület elnöke.

* **Tréfás kutsinálók.** Pityókósan ballagott tegnap két munkás kinézésű ember a Piac-utcán, mikor a Miklós-utcából kikanyarodott egy balmazújvárosi kocsi, melyen Kovács Mihály tanító és felesége igyekeztek a városba. Az elmés bácsik egyike egyet gondolt s a kocsi háta mögé ugorva, kampós botját beleakasztotta a mit sem sejtő asszony nyakába, hogy kirántsa a kocsiból. Szerencsére Kovács Mihály megkapta felesége karját s kiszabadította a kínos helyzetből, — mire a kedélyes tréfalkozók elmenekültek. Kovácsék feljelentették az esetet a rendőrségnél, mely a tegnapi nap folyamán ki is nyomozta a tetteseket Kovács Gábor és Sós István kutsinálók személyében, akik ellen az eljárást megindították.

* **A két Péter.** Kaszás Péter és Mészáros Péter nagyon jó cimborák voltak. A napokban aztán egy kis csirkehusra támadt étvágyuk és hogy vágyaikat kielégíthessék, több helyen könnyítettek a ketrec tartalmán. Tegnap azonban a csendőrök elesípték őket s most a bünyű osztálynál elmélkedhetnek a csirkepecsenyéről.

* **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatalnál tegnap az alábbi haláleseteket jelentették be: Csajkos Erzsébet ev. ref. 22 napos, özv. Bogdán Péterné ev. ref. 38 éves, Némethy Péter ev. ref. 10 hónapos, özv. Szentessy Istvánné ev. ref. 49 éves, Sinay Sándor ev. református 43 éves.

* **Kiutasított Pythia.** Kóródi Lajosné debrecen-külsőségi lakos jelentést tett, a csendőrségnél, hogy Kolompár Trézsi cigányasszony tőle szoknyát, lisztet és több tárgyat ellopott. A csendőrség előkerítette Kolompár Trézsit, ki azonban azt vallotta, hogy a nála talált tárgyakat kártya jóslásért kapta. Melegen ajánlkozott, hogy vet ő kártyát a nagyságos érmester urnak izs. de ajánlata nem talált méltánylásra — kikisérték a város határából.

* **Gyapju árverések.** A Heller M. és Társa budapesti cég közlése szerint az ideai másodosozatu árverések f. é. szeptember 25 napján a kiállított 7163 zsák gyapjuból mintegy 3000 bált vásároltak a németországi és belföldi fogyasztók változatlan árák mellett. A középfinom és finom bárány gyapjuk iránti az érdeklődés még inkább fokozódott.

* **Nagy rezignáció.** Szalkai Lajos miskolci színigazgató nemrégiben az Országos Színészeti Akadémia egy végzett növendékét szerződtette a társulatához. A kisasszony mindent megtanult az iskolában: ókort, középkort, újkort, francia nyelvet, angol nyelvet, táncot, mimikát, zenét, jó módort és — természetesen színjátszást is. De a tökéletesség magaslatára ugylátszik, mégse jutott el. A multkoriban a társulat valami nagy tragédia eljátszására készült, amelyben a kisasszonynak is előkelő szerep jutott. Bakó rendező egy próbán így szólott hozzá:

— Sziveskedjék nagysád megjegyezni, hogy a második felvonás elején nagy rezignációval kell belépnie a színpadra.

— Kérem.

A próba után a végzett színi iskolai növendék sürgősen felkereste az ügyelőt.

— Pakozdy ur, kérem, a Bakó ur azt mondta, hogy az előadásra majd nagy rezignációval kell belépnem a színpadra. Sziveskedjék hát gondoskodni, hogy a rezignációt idejében megkapjam.

Az ügyelő nagyot nézett, de aztán komolyan így szólott:

— Meg lesz.

Az előadás estéjén Szalkai igazgató nyugodtan ült a páholyban, mikor egyszerre azt látja, hogy a sápadt grófnő (a darab egyik előkelő szereplője) nagy konyhabevásárló kosarat cipel a kezében, mikor a második felvonás elején színpadra lép. Magánkívül rohant föl a színpad közepé s vérbenforgó szemekkel támad a szerencsétlen színésznőre:

— Miért hozta be azt a kosarat, boldogtalan?

A sápadt grófnő megdöbbenve néz az igazgatóra, szemébe könnyek gyűlnek, aztán sirva rebeגי:

— Kérem szépen, Bakó rendező ur az oka. Ő mondta már tegnap, hogy nagy rezignációval kell belépnem . . .

* **Tolvaj cigány.** Egyeken Lipárdi Ferenc kovácsmestertől ösmeretlen tettes többféle tárgyat ellopott. A csendőrök erélyes kutatásának meg is lett az eredménye, amennyiben a tettest Rézuvives Károly kóbor cigány személyében ki is nyomozták. A csendőrök üldözték is a tolvajt Madarasig, de ott az egész karavánnak nyoma veszett. A nyomozást tovább folytatják.

* **Szalmatüz.** Csegén Rosinger Lajos nagybérőnek több szalmakazla égett le. A kár 1800 korona, mely összeg biztosítás révén megtérül.

* **Verekedő napszámos.** Rezes József napszámos berugott állapotban éktelen ordítózást csapott tegnap a Csemete-utcán. A rendőr figyelmeztetésére azzal felelt, hogy nekitámadva lehasította róla az esőköpenyét. A rakoncátlan napszámot beszállították a rendőrség börtönébe.

* **Sima Ferencet ismét körözik.** A szentesiek apostolat, ki most valahol Amerikában alapítja új hirnevét, ismét körözik. A budapesti kir. törvényszék keresteti nyilvános rágalalmazás vétsége miatt. Nagy a valószínűség, hogy Sima Ferenc nem veszi figyelembe a szives érdeklődést és — ismét nem fog jelentkezni.

* **Ezer darab tojást loptak.** A tojásnak, — hogy szaknyelven fejezzük ki, — bizony nem nagy a forgalmi képessége, nem egykönnyen lehet egyik helyről a másikra szállítani. A nagy szellemek előtt azonban eltörzülnek az akadályok — így Rák Imre és Kiss Gábor

Yöldesi lakosok egy esendes éjszakán nem kevesebb, mint ezer darab tojást emeltek el Schvare Salamon kereskedőtől. Mig ők az udvarban munkálkodtak, hű társaik Rák Julianna és Molnár Erzsébet az utcán ügyeltek, nehogy valaki két társukat megzavarja, mig zsákokba és kosarakba rakták a tojásokat. A lopott tojásokat azután 20 koronáért eladták Feldmann Simonnak. A károsult panaszára a kerületi esendőrség gyorsan nyomozta a tetteseket, kik most a debreceni ügyészség védőszármnyai alatt várják a törvényszék által számukra készített tojásrántottát.

* **Elfogott gyilkosnő.** Szerencsés fogást csinált a hajdu-dorogi esendőrség Czirkálás közben egy gyanus külsejű asszonyra akadtak, kiből az őrmester Kájer Borbálát ismerte fel, kit a nyiregyházi kir. törvényszék emberölés büntette miatt köröz. Az asszonyt letartóztatták s át fogják adni az illetékes hatóságnak.

* **Névmagyarosítás 1902-ben.** A belügyminiszterium tegnap küldte szét a törvényhatóságoknak azt a jegyzéket, amely az 1902. év első felében magyarosított neveit tartalmazza. A Debrecen városához érkezett jegyzék szerint az idegen hangzású nevet 2148-an cserélték fel magyar névre s örömmel látjuk, hogy a szenzációs és történelmi nevek helyett a névleg is magyarosodni igyekezők izlése mindinkább a tiszta magyar szavak felé hajlik. Legtöbben a foglalkozási ágak közül: Acs, Asztalos, Mészáros, Lakatos neveket választották, sőt van, aki a Czukrasz nevet vette fel. A legtöbben mégis a Barta név előtt hódolnak, míg a budapestiek közül sokan rokonszenveznek a Halmos, Gárdonyi nevekkel. Darányi-nak is akadt hive egy felvidéki családban, amelynek 7 tagja vette fel a Darányi nevet. Viszont a magyar V betűs Vlasitsok közül négyen Bálványosra cserélték régi nevüket. A német hangzású nevek közül a Blau, Braun, Weisz szerepel legtöbbször a magyarosodók között, legtöbben azonban a Kohn névtől igyekeznek szabadulni, mert 95 Kohn kapott az elmúlt félévben magyar nevet.

* **Füstbe ment milliók.** A magyar királyi dohányjövődék igazgatósága most állította össze azt a statisztikát, amelyből kitűnik, hogy mennyi dohányterméket adtak el ebben az esztendőben januártól június végeig. A burnótból 22,072 kiló kelt el, míg a dohányból eladtak 215,984 kilót és 258,536,364 darabot. A szivarokból elfogyott: Regalitás 2,174,900; Trabuko 10,480,900; Britanika 11,318,100; Millaresz 548,200; Operasz 728,000; Kuba-Portoriko 34,745,700; Virginiai (finom) 7,788,300; Virginiai 1,135,282; Rövid szivar 113,774,905; Hosszu szivara 18,485,534. Az eladott szivarok száma összesen 247,299,821. A szivarkából elkelt: Nilus 170,000; Stambul 2,988,200; Szultán 12,565,650; Hunniából 1,233,995; Menfiszből 1,080,000; Hölgy 215,382,000; Hercegovinai 11,266,900; Sportból 13,277,800; Jenidgéből 13,009,700; Dráma 150,745,300; Virginiaiból 61,737,300; Magyar 105,384,000. A szivarkák-ból összesen eladtak 590,541,145 darabot. Az összes eladott általános forgalombeli gyártmányokért befolyt 45 millió 977,493 korona 75 fillér, a belföldi különlegességi gyártmányokért 3 millió 757,377 korona 32 fillér és a külföldiekért 713,549 korona 93 fillér. Az összes bevétel volt január 1-től június hó végeig 50 millió 488,061 korona, míg a múlt esztendőben 49 millió 948,072 korona 59 fillert tett ki a bevétel.

* **Kohn ur.** Kohn ur másfél órával az orra után betódul a szerkesztőségbe.

K.: Kedves riporter ur, mit csinál a hordár?

R.: (elbizakodottan) Ácsorog.

K.: Hát az eső?

R.: Hehe! Bécsorog.

K.: Hát a teli kád?

R.: Kicsorog.

K.: Hát a kutya?

R.: Vicsorog.

K.: Hát az én óráim?

R.: (gnndolkozva hallgat.)

K.: Nü! Siet öt perccel!!

Kohn urat kidobtuk.

* **Keresd a huszárt.** Nem mindennapi feljelentés került tegnap a rendőrség elé. Egy debreceni uri ember tett feljelentést a cselédje ellen. Házibéke megzavarása miatt. Tegnap, délelőtt a panaszló uri-ember s a felesége külön-külön eltávoztak hazulról, a cseléd gondjaira bízva 5 éves fiacskájukat. De a cseléd felügyelet helyett okosabbnak találta elugrani most kiszabadult huszárjához. Az uri-ember visszatérve egyedül találta a siró kis fiút, — s az egy óra mulva előkerülő cselédet alaposan lehordta. A cselédnek — ki a huszár miatt távozni akart a háztól, — kapóra jött a dolog, s később hazatérő asszonyánál panaszt emelt, hogy a tekintetes ur rosszul bánik vele, mert ő nem hallgat a csábításaira. A dolog következménye az lett, hogy a mit sem sejtő férjet midőn ebédhez akart ülni, — a felesége a legnagyobb méltatlankodás hangján utasította őt el, mire az ekkeseredett férj feljelentette a ravasz cselédet.

* **Velence veszedelme.** Velencéből jelentik, hogy a doge-palotának egyik csarnokában a falakon és a padlón veszedelmes repedéseket vettek észre. Ebben a csarnokban van a hatalmas Markuskönyvtár s a padló repedéseit a könyvek nagy súlya okozta. Tegnap pedig az a hír terjedt el a városban, hogy a Sanct-Stefano campanillején veszedelmes repedéseket vettek észre. Megvizsgálták s a vizsgálat eredménye az volt, hogy a campanillén egy új márványoszlopot állítottak fel, ma pedig ez az oszlop is megrepedt. Ezt is pótolják egy még erősebb oszloppal, de Velencében nagy a rémület, hogy ez a torony is összedül.

* **Hamis mértékek.** Batiz Lajos szatócsinas feljelentést tett a rendőrségnél, hogy gazdája Kállai Imre szatócs és koresmáros hamis mértékeket használ. Vádjának bizonyításul behozott egy egy és egy másfél kilós súlyt, miknek alapján a rendőrség a vizsgálatot megindította.

x **Sikkés** női blousokat és felső ruhaalkat legolcsóbban beszerezhetjük *Mezey Gyulánál* Piac-utca Biedermann ház. Minden vevő, a ki 10 forintig vásárol, még ha részletekben is, egy *szép övet* kap ajándékba. Mérték rendelést elvállalok.

x **Férfi-, fiu- és gyermek-kalapok** legnagyobb raktára Debrecenben **Fekete Jakab** uri divat és kalap-üzletében (Fő-tér, Kis-templom mellett) nálam vásárolt kalapok budapesti műhelyemben jutányos áron alakíttatnak, valamint a nálam vásárolt cilinderek díjtalanul vasaltatnak.

KÖZIGAZGATÁS.

A város háztartása.

Az 1903-iki költségvetés a jog- és pénzügyi-bizottságban.

— okt. 3.

Tegnap délután Debrecen város jog- és pénzügyi-bizottsága folytatólagos ülést tartott, amelyen *Ronsik Lajos* főszámvevő 1903. évre szóló költségelőirányzatát tárgyalta, kapcsolatosan a felügyelő-bizottság és a gazdasági-bizottság erre vonatkozó javaslataival.

Az ülésen megjelent *Paky Gyula* főispán is, a ki élénk részt vett az egyes vitákban, mindenkor a méltányosság szempontjából indulva ki felszólalásaiban.

Az ülésen jelen voltak még: *Vecsey Imre* tb. főjegyző, bizottsági elnök, *Zádor Lajos*, *Kovács József*, *Nagy Lajos* dr., *Acél Géza*, *Abrahám László*, *Komlóssy Artur*, *Kenézi Gyula*, *Kernhoffer József*, *Marton Imre*, *Ronsik Lajos*, *Török Gábor*, *Szabó Kálmán* és *Vargha Károly* előadó.

A költségvetésnek I. tételét vették először tárgyalás alá, mely az *erdőségekről* szól.

Itt az összes kiadás 236,041 koronát tesz ki a főszámvevő javaslata szerint. A felügyelő-bizottság ebből az összegből 40,000 korona törlést hoz javaslatba, ugyszintén a gazdasági-bizottság is.

Török Gábor szakavatott felvilágosításai után a bizottság elfogadja a 40 000 korona törlését a kiadási tételből, miután a kiadás így is 75 ezer koronával emelkedik, a bevétel pedig csak 6 ezer korona többlettel kecsgett.

A nyomda tételénél a felügyelő-bizottság szintén némi törlést hoz javaslatba.

Komlóssy Arthur kéri a költség előirányzat ide vonatkozó tételét változatlanul elfogadni, mivel a nyomda behozza a befektetéseket.

A tételt változatlanul elfogadták.

Végül a *vám és a piaci tételek* tárgyalására került sor.

Acél Géza főmérnök azt indítványozza, hogy a kövezetvámot különítsék el a vásárvám tételétől, miután a kövezetvám más célt szolgál és a házipénztártól is külön áll az ebből befolyó jövedelem.

Nagy Lajos a jövő évi költségvetésben különitene el a két jövedelmi forrást, most már hadd maradjon együtt a két tétel.

A bizottsági ülés *Nagy Lajos* indítványát fogadta el.

Fontos határozatot hozott a bizottság az *utcakövezési burkolatok* tételénél, a hol az előirányzott 100,000 korona kiadásból 20,000 koronát törölt. Így tehát a kiadás csak 80,000 korona lesz e célra.

A bizottság nem tárgyalhatván le a költségvetés mindenik tételét, ma délután 4 órától kezdődőleg folytatólagos ülést tart.

EGYLET.

A debreceni jótékony nőegylet e hó 5-ikére hirdette gyűlését, a melyet azonban közbejött akadályok miatt e hónap 12-ére halasztotta el.

SZÍNHÁZ.

Színházi műsor:

Okt. 3. X. asszony, bohózat. Itt először.
Okt. 4. X. asszony.
Okt. 5. Délután: A lengyel zsidó. Este Flórika szerelme, népszínmű. Itt először.
Okt. 6. Kuruc Feja Dávid.

— **X. asszony.** Ez a címe annak az új darabnak, melyet a színházban ma este mutatnak be. Francia bohózat s a Vígsház műsorából való. Játsszanak benne: Menszáros Margit, Hahnel Aranka, Havasi Szidi, Püspöki Róza, Nagy Dezső, Pataki Béla, Krémer Jenő, Palágyi Lajos, Sebestyén Géza, Szilágyi Aladár, Virágháti Lajos, Farkas Béla, Szalay Károly.

— **(Vasárnap két előadás lesz)** a színházban. Délután a *Lengyel zsidó* című dráma kerül színre félhelyárakkal: este pedig a hét harmadik újdonságát mutatják be: *Moldován Gergely Flórika szerelme* című népszínművét, melynek tárgyát az író az oláh népeletből merítette. A darabban székely csürdüngölős és oláh kalugyer-tánc is lesz.

— **(Kiss Irén Szegeden.)** A debreceniek kedvelt vigjátéki színésznője Kiss Irén tegnap lépett fel először Szegeden. Mellékszerepet játszott a *Cyrano de Bergerac*-ban; a szegedi sajtó azt írja róla, hogy ebben a kis szerepben is feltűnt erős tehetsége.

— **(Beccületes magyar színpad.)** A Debrecen tegnapi számának élén ifj. Móricz Pál foglalkozik a színháznyitáson elhangzott előljáró beszéddel és szintén erős hangon követeli, hogy a színházat adjuk vissza a művészetnek. A többi közt ezt írja:

Beccületes magyar színpadra van nekünk szükségünk, hogy az alacsony szórakozó helyek sarából az izlést nemesítő, a nemzeti szellemet erősítő, ébrentartó templommá emeljük ki a színpadot, mely a tobzódó erkölestelenségeknek, a mételeyező külföldi idegen szemétnék, ripők szellemnek, elfajulásoknak, vadságoknak, szennynek, szemérmertlenségeknek, pirulást nem ösmerő érzéki ingerléseknek, meztelen látványosságoknak rothadó szemétdombra épített szégyenpiaca már évek óta.

— **(A színpad megtisztítása.)** Erősen megindult a harc az ország minden nagyobb városában a főváros műsorából vett fércművek által megmértelyezett vidéki színpadok megtisztítása érdekében. Kötelességünk erről a mozgalomról hírt adni. Mindennap találunk egy-egy örvendetes hadizenetet az idegen, erkölesrontó színpadi silányságok ellen. Legujabban a Kassai *Felsőmagyarország* foglalkozik a kérdéssel s egyebek közt ezt írja:

Nem osztozunk azoknak a véleményében, akik azt vallják, hogy a közönséget a francia bohózatok silányságai rontották meg s ez lenne

az oka annak, hogy a néhai jó Csiky Gergely kedves naivságaiért nem tud és nem akar többé hevülni. Látunk mi már prima qualitätsu telivér francia malacágokat is üres ház előtt játszani a kassai Nemzeti Színházban, világos bizonyosságul annak, hogy a baj kuforrása másutt keresendő. Tagadhatatlan, hogy közvetve a meztelen frivolságnak színpadra vitele is közreműködött a színműpártolás teljes elhanyagolásában, mert a közönségben lerombolta azt a hitet, hogy a színház a művelődés, a lélek és erkölesnemesítés eszköze, tényezője; s egyszerű mulatságnak, üres és idegizgató szórakozási eszköznek kezdték tekinteni. amelyet költséges voltánál fogva csak a tehetsős jó módban élő emberek kultiválhatnak, amelyre tehát a szegény embernek, a kiskereskedőnek, a kisiparosnak szóval azoknak, a kik a kenyérkeresés mindennapi gondjai alatt nyögnek, semmi, de semmi szüksége nincs, és a melyet csak a legritkább esetben engedhet meg magának a takarékos középosztály is.

— **(A föld.)** Kemechey Jenő és Malonyay Dezső *A föld* című társadalmi színműve iránt, mely ma este kerül bemutatásra Budapesten a Nemzeti Színházban, rendkívüli érdeklődés mutatkozik nemcsak a fővárosban, hanem a vidék színházi köreiből is. A kiválóbb vidéki színházak igazgatói közül már — jóval a bemutatás előtt — többen fordultak a szerzőkhöz és a színházhoz a végből, hogy a darab előadási jogát megszerezzék. A többi közt Megyeri Dezső, a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója is megrendelt a darab kéziratából egy példányt, hogy *A földet* Kolozsváron minél előbb színrehozhassa.

— **(Az artisták a — színészetéről.)** A budapesti artista-egyesület a fővárosi újságokhoz nyilatkozatot küldött be, melyben a budapesti Tátra-kávéház botrányait elítéli és büszke önértéssel tiltakozik a zug énekeskávéházak tulajdonosainak ama visszaélései ellen, hogy ezek a női tagokat a női szeméremmel össze nem egyeztethető cselekedetekre kényszerítik. A nyilatkozat szerint az artisták legnagyobb része a *legtisztább erkölcsi életet éli*, sőt valódi *aszketák* vannak a férfi, és női tagok közt. A legtöbbnek a kenyérkereseti foglalkozása olyan, mely a legszigorubb tartózkodást követeli meg az egész életen keresztül.

Hogy az artista kevesebb mint a színész — művészi tekintetben, — ezt ők maguk is elismerik, de a ma divatos színpadi mutatóványokról a következő fellette jellemző kijelentést teszik:

Mondjunk-e még többet? Fölemeljük-e, hogy a bukfencező bohóc és az abroncszt ugráló lovagló kisasszony van legalább is olyan erkölcsi színvonalon, mint az *egyszál trikóra vetkeztetett operett-énekesnő*, ahinek a közönség előtt *olvan trágár beszédek* kell folytatnia (például az ágyynyikorgásáról és egyebekről) aminőnek se *cirkuszban se orfeumban soha se fordulhatnak elő?*

TAVIRATOK.

A kiegyezési tárgyalások befejezése.

Bécs. okt. 2. (*Saját tudósítónk távirata.*) A kiegyezési tárgyalások egyelőre véget értek. A magyar kormány elutazása nem jelenti azt, hogy a két fél közt a teljes egyetértést elérni sikerült, de azt sem, hogy a tárgyalások fonala megszakadt. A Neue Freie Presse értesülése szerint a kiegyezési kérdésben azokat az ellentéteket, melyek az utóbbi napokban felmerültek, elsimitották; a kiegyezés végleges elintézése tehát a két kormány közt biztosítva van. Most már csak a kiegyezés formális elintézése következik.

Bécs, okt. 2. (*Saját tudósítónk távirata.*) Körber ma meglátogatta Széll Kálmánt elutazása előtt s a két miniszterelnök fél óráig tanácskozott. Elhatározták, hogy az osztrák miniszterek szombaton utaznak Budapestre.

A jászberényi ítélet megerősítése.

Budapest, október 2. (*Saját tudósítónktól.*) A belügyminiszter megerősítette a jászberényi fegyelmi választmányok ítéletét, mely Török Aladár polgármestert és Beznay főjegyzőt hivatalvesztésre ítélte.

Lónyay Stefánia grófnő.

Bécs, okt. 2. (*Saját tudósítónk távirata.*) Stefánia királyi hercegnő férjével gróf Lónyay Elemérrel legközelebb innen Magyarországra utaznak.

A belga királyné hagyatéka.

Brüsszel, okt. 2. (*Saját tudósítónk távirata.*) Hír szerint az angol királyi család utasította az itteni angol követet, hogy bár nem hivatalos, de barátságos előterjesztést tegyen a belga királynak, hogy Lónyay grófnőnek adja ki anyja hagyatékából az őt megillető részt.

A széntrájk Amerikában.

Washington, okt. 1. (*Saját tudósítónk távirata.*) Több bányatulajdonos és Mitchell, a bányamunkások szövetségének elnöke elfogadta Roosevelttel meghívását a pénteken tartandó tanácskozásra.

New-York, okt. 1. A szénhiány anynyira növekedett, hogy a kereskedők 25 dollárt követelnek a szén tonnájáért.

Washington, okt. 1. Roosevelttel elnök ma délután Root hadügyminiszterrel és a többi miniszterrel tanácskozott. A tanácskozás eredményeképp az összes szénvasutak elnökeit és a bányamunkások szövetségének elnökét péntekre tanácskozásra hívták meg az elnökhöz.

Kormányzó választás New-Yorkban.

New-York, okt. 1. (*Saját tudósítónktól.*) New-York állam demokrata pártja Saratogában tartott gyűlésén Bird Colert jelölte az állam kormányzóságára.

Miniszterei elutazása.

Bécs, október 2. (*Saját tudósítónk távirata.*) Széll Kálmán miniszterelnököt 6 Felsőge ma délelőtt 10 órakor egy órai magánkihallgatáson fogadta.

A magyar miniszterelnök és a többi magyar miniszterek és szakelődök ma délután 3 órakor visszautaztak Budapestre, mert a magyar miniszterekre Budapesten váró sürgős ügyek lehetlenné teszik, hogy az immár 10 napja Bécsben tartott kiegyezési tárgyalásokat ezuttal folytassák.

Mivel e tárgyalások nem mindenben vezettek eredményre, az osztrák miniszterek nemsokára Budapestre utaznak a még fennálló eltérések megvitatására.

Gabonatözsde.

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónk távirata.) Déli zárlat. Budapest, okt. 2.

Zsidó ünnep miatt zárva.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Vétkes bukás.** Tegnap számunkban megirtuk Kovács Antal debreceni kereskedő ellen folytatott bünpör lefolyását. A kir. törvényszék tegnap hirdette ki az ítéletet, mely szerint Kovácsot bűnösnek mondták ki a vétkes bukásban s ezért öt *hónapi* börtönnel sújtották.

§ **Meglopott bérkocsis.** Nagy Sándor Gere Lajos bérkocsistól több ruhát, aranygyűrűt s mintegy 12 korona készpénzt lopott el. Tegnap tárgyalta a törvényszék e bűnügyet s mivel Nagyra megbízonyult a bűncselekmény, a tanuk vallomásaival, bűnösnek mondotta ki öt lopás büntetésében. Az ítélet szerint a kir. törvényszék Nagyt 8 *hónapi* börtönnel sújtotta.

Regénycsarnok.

A szép színésznő.

A Szabadság számára írta: Rudnyánszky Gyula.

Folytatás.

6.

III.

A leány szédülve hallgatta a bőkokat, az udvarlást és mosolyogva, nevetve, boldogan fogadta a gratulációkat.

Előadás után éljenző fiatalság kísérté lakásáig és a mikor lefeküdt, éjjeli zenével lepték meg.

Ez volt az első éjjeli zene életében.

IV.

Az éjjeli zenében azután volt része bőven a szép Klárának.

Cica Lajesi ott húzta minden éjjel az ablaka alatt. Némely éjszaka háromszor is visszatért a cigány és újra kezdte a nótázást.

A szegény kis leányt a dicsőség kiemelte a pályakezdés félhomályából és kápráztató sikerek napsugaraival övezte körül.

Minden föllépése diadal volt. Minden este zugó taps és virágözön fogadta a szinpadon. A szó szoros értelmében térdig járt a rózsában; mert a mikor játszott, a zsinórpadlásról verseket, virágzáport szórtak, babérkoszorút eresztettek alá, a zenekarból pedig szalagos bokrétaikat és értékes ajándékokat nyújtottak föl neki.

De Mezei Klára még csak most kezdte igazán érezni pályája töviseit.

Napról napra újabb meglepetések, fájdalmas csalódások érték. Izgalom volt egész napja, elrabolták még az éjjeli nyugalmát is.

Es napról-napra arról kellett meggyőződnie, hogy az isten hiába áldotta meg nagy tehetséggel, búbajos hangja hiába hódít, keresetlen, nemes, művészi játéka, természetes bája hiába bilincsel le minden szívet: mégis van egy óriás hibája, mely mindenkinek szemek szur, melyet senki se tud tünni, megbocsítani s melyet örökké ostromolnak, hogy nyíltan vagy orozva megejthessék. S ez az egy hibája, mondhatni bűne a becsületesség!

Rossz néven vették és nem akarták elhinni, hogy igazán testestől-lelkestől megközelíthetetlen!

Nevetséges! Egy színésznő! Egy szép színésznő!

A ki mindent tud, mindent lát, mindent hall és mindent végig él a szerepekben. Játszik kacérról, hűtlent, házasságtörőt, szenvedélyest. S mi több énekel a szerelem gyönyöreiről. Megjelenik ingerlő trikóban, testhez tapadó görög ruhában és merész Rip-kosztümben mint kék hegyek szelleme. A színészek reggeltől estig vérforraló dolgokat sugdosnak a fülebe, sőt néha átölelik, szorongatják. Szerepei tele vannak kétértelműségekkel.

Szivnia kell azt a fojtó, pokoli kígyózógésű levegőt, mely az idegeket megrontja, a finomérzékét eltompítja, vágyakat gerjeszt és szomjjesilapítóul készen tartja az olesó gyönyörök habzó serlegét. Nevetséges, hogy egy színésznő, egy fiatal leány ebben a világban tiszta maradjon!

Mezei Klárát elkészerítette ez a fel fogás.

(Folyt. köv.)

VÁROSISZINHÁZ

Ma, pénteken, október 3-án

este 7^{1/2} órakor:

X. asszony.

Bohózat 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK.

Bidoulet	— — — —	Nagy Dezső.
Philippe Ardelet	— — — —	Pataki Béla
Folquet	— — — —	Krémer Jenő.
Pascal Bernard	— — — —	Palágyi Lajos
A spanyol	— — — —	Szilágyi Aladár
Julien	— — — —	Virágháti Lajos
A paranesnok	— — — —	Sebestyén Géza
Germaine	— — — —	Hahnel Aranka
Arsinoe	— — — —	Havasi Szidi
Jaqueline	— — — —	Menszáros Margit
Margueritte	— — — —	Püspöki Rózi

Holnap, szombaton:

Itt másodsor

X. asszony.

Bohózat 3 felvonásban.

Hirdetések

a SZABADSÁG politikai napilap számára
jutányos áron
felvételnek.

M. A. vasutak menetrendje
1902. október hó 1-től.

Debreczenből indul:		ó. p.
Csak P.-Ladányig	d u.	3 17
Budapest felé (gyorsvonat)	d u.	4 16
Budapest felé (gyorsvonat)	reg.	9 01
Budapest—Nagyvárad felé	d u.	12 18
Budapest—Nagyvárad felé	este	10 27
P.-Ladány—Nagyv. minden kedden	déli	11 46
Csak P.-Ladányig vegyes vonat	este	8 10
Szatmár—M.-Sziget felé	d u.	3 56
Csak Szatmárig	este	7 58
Szatmár—M.-Sziget felé	éjjel	2 56
Szatmár—M.-Sziget felé (gyorsv.)	d e.	11 58
Csak Szatmárig	reg.	5 10
Miskolc—Kassa felé	reg.	8 12
Miskolc—Kassa felé	este	6 57
Szerencs—S.-A.-Ujhely—Kassa felé	d u.	4 01
	reg.	5 28
	reg.	5 51
H.-Böszörmény—	d u.	4 06
B.-Sz.-Mihály felé	d u.	4 15
	d e.	11 41
	d e.	11 50
Füzes-Abony felé m. á. v.-től	reg.	4 42
Füzes-Abony felé vásártérről	reg.	5 —
Ohat-Kócs—Polgár felé m. á. v.-től	d u.	4 21
Ohat-Kócs—Polgár felé vásártérről	d u.	4 31
Derecske—Nagy-Léta felé	reg.	9 35
Derecske—Nagy-Léta felé	d u.	4 31
Budapestre érkezik:		
A reggel 9 ó. 10 p.-kor induló gy. v.	d u.	1 50
A déli 12 ó. 36 p.-kor induló sz. v.	este	6 40
Az este 10 ó. 27 p.-kor induló sz. v.	reg.	5 45
A d. u. 4 ó. 16 p.-kor induló gy. v.	este	9 35
Budapestről Debreczenbe indul		
A d. e. 11 ó. 44 p.-kor érkező sz. v.	reg.	6 50
A d. u. 1 ó. 36 p.-kor érkező sz. v.	reg.	9 —
Az este 6 ó. 26 p.-kor érkező gy. v.	d u.	2 —
Az éjjel 2 ó. 33 p.-kor érkező sz. v.	este	7 05
Az éjjel 2 ó. 33 p.-kor érkező sz. v.	este	9 15
(P. Ladányig gy. v. átszállítással)		
Debreczenbe érkezik:		
Budapest felől gy. v.	d e.	11 36
Budapest—Nagyvárad felől	d u.	3 26
Budapest—Nagyvárad felől gy. v.	este	6 26
Budapest—Nagyvárad felől	éjjel	2 33
P.-Ladányból	reg.	7 42
Kolozsvár—Nagyvárad felől	reg.	5 03
M.-Sziget—Szatmár felől	reg.	7 32
"	d e.	11 57
"	d u.	3 55
M.-Sziget—Szatmár felől gy. v.	este	10 12
Csak Szatmárról	este	6 45
Kassa—Miskolc felől	reg.	8 07
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs felé	este	7 53
Kassa—Miskolc felől	déli	11 52
	reg.	8 02
	reg.	7 49
B.-Sz.-Mihály—	este	6 35
H.-Böszörm. felől	este	6 14
	d u.	3 50
	d u.	3 41
F.-Abony felől vásártérről	d u.	5 30
" m. á. v.-hoz	d u.	5 45
Ohat-Kócs—Polgár felől vásártérről	reg.	7 39
" m. á. v.-hoz	reg.	7 54
Derecske—Nagy-Léta felől	reg.	7 18
"	d u.	3 13

Ajánlja az újabb időben gazdagon és a legmodernebb anyagokkal dusan felszerelt

könyvnyomdáját,

mely különösen alkalmas minden olyan nyomtatványok előállítására, melyeknek az izléses külső belbecsét is emelni van hivatva.

LÁSZLÓ JÓZSEF könyvnyomdája.

De éppen olyan csinnal és lehető olcsó árban készít mindennemű egyszerű nyomtatványokat is és ezeknek nemcsak csinos, hibátlan, hanem gyors előállításáért is felelősséget vállal.

A papír gyári árban számítatik.

Vidéki megrendeléseket a legpontosabban teljesít.

Hirdetések a „SZABADSÁG” című politikai napilapban a legolcsóbban számítva köztetetnek.

DEBRECZEN. Csapó-utca 9.

Telefon 275. Telefon 275.

1902-3. IDÉNY.

Párizsi divat áruház

Debreczen,
Főposta mellett.

Különlegességek
Gyermek Ruhák
és Felöltőkben.

. Őszi és Téli .
. . . Felöltők, . . .
. . . Köpenyegek, . . .
. . . Gallérok . . .

Eredeti Modell és
Gyász Kalapok,
. . . Gyermek . . .
. . . Fejkötők . . .

Szörme Coliek,
. . . Blousok, . . .
. . . Juponok . . .

ÓRIASI VALSANTEN MUTAZKOS ARRAK

Debrecen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.